

ХАНТЫ ЯСАҢ

26 марта 2020 года

www.khanty-yasang.ru

№ 6 (3546)

Основана 1 ноября 1957 года

Тәса ёнтәсты вухаль неңәт әктәщийлсәт

Н. Раимова, верум хур

Сүмәтвош район Игрим вошн ай кер тылдь 13-15-мит хәтлән «Анеквәм ханса» («Щәсем хәншет») немпи мирхот версы. Щәта вухаль неңәт намтәт па тўтщәңәт ёнтәсты вәндтәйлсәт. Мирхот Саранпауль вошн вәлты «Центр этнотехнологий» тәхи ёх ләщәтсәт.

Щи тәхи кәща не Евгения Вьюткина «Анеквәм ханса» («Щәсем хәншет») әшкола ләщәтты щира «Кочующая школа» немпи проект непек хәншәс. Щи ут

2019-мит ол ай кер тылдьн «Культурная мозаика малых городов и сёл» кәсупсыя китсәлә. Щи оләңән лўв щиты лупәс: «Щитвән кәсупсы вәс, сот мултас непек

эвәлт 30 пирисы. Щәлта дыв пәтәда па и кәсупсы верәнтсы, щитәт эвәлт 8 хуят хәншум непекләл пилә нух питсәт, дыв кўтәдн мўң вәсўв. Щит йәм кәсупсы, щәта нух питум ёх вәндтәдййт, хутыса мосл иса непекәт ләщәтты, хутыса елды мир пилә рәпитты». Мәнум ол мәр «Анеквәм ханса» проект ләщәтты ёх нйәл пўш вәндтәсййт,

Москва па Тюмень воша йңхийлсәт. Щәлта дыв вет пўш вухаль щирн ёнтты вәндтәты хәр версәт, щит кәт пўш Саранпауль вошн, и пўш Сосьвайн, и пўш Хулим-сунтән, и пўш Игрим вошн.

Россия мўвев вудаң поступсы йилпатды

Ай кер тыдӑщ 12-мит хӑтлӑн Ёмвошн округ дума депутатӑт мирхота ӑктӑщийлсӑт. Лыв тӑп и вер нух вантсӑт, щит Россия мўв Конституция поступсы йилпатты олаңӑн.

Тӑм закон ши елпийн Государственной дума па Федерация Совет ёхн нух вантсы па вўсы. Па щӑлта мосл, лӑдн кашӑн областян муй па округн рӑпитты дума хуятӑт ши поступсы ищи нух ат вантсӑт па кашащты непек ат вўсӑт.

Югра мўв депутатӑт ши поступсы йилпатты верӑт олаңӑн комитетӑт мирхотӑтн путӑртсӑт па дума мирхотн поступсы вўсӑт. Ши юпийн референдум пурайн иса мир щит вўты пӑта ёш пос пунты питлӑт.

Ши пурайн политика па социальной верӑт нух лӑщӑтлдыйт, лӑдн Россия хон пелкев мўвдал тӑдаң ин вӑдты щирн ат хӑщсӑт, Вудаң лӑдн рӑт мўвел пӑта ухлӑд пунум па ши лӑвӑрт лӑдл эвӑлт юхды юхтум ёх, ши суртӑң пурайн рӑпитум хуятӑт олаңӑн лӑдн аӑ юремӑты па ши ӑхтыйн арсыр ювра верӑт лӑдн аӑ тывсӑт, щит Конституция пос-

тупсыя хӑншды. Рўщ па Россия мўвн вӑдты арсыр мир рӑт ясӑт лӑвӑлты олаңӑн ищи поступсы йилпатды.

Округ дума кӑща хӑ **Борис Хохряков** ши вер олаңӑн щиты лупӑс:

– Тӑм вудаң поступсы йилпатты вер тӑмхӑтл мўн мирев пӑта шеңк мосл. Ши кўтн мет вӑн поступсӑт, мӑта утӑт Конституция хуши хӑншман вӑдлӑт, кетумты ӑн питлдыйт. Мўң законӑв социальной государства щирн хӑншман вӑл. Рўщ ясӑң – щит арсыр мируп мўвев пӑта мет вудаң ясӑң. Па ши кўтн Россия мўвевн вӑдты арсыр мирӑт ясӑт ищиты мосман тӑйты питлдыйт. Югра мўвев пӑта щит мет вудаң вӑл. Тӑта мўн ищи шуши мирӑт тӑйлўв. Конституция хуши немасыя поступсийн хӑншман вӑл, хути кашӑн ай мир ясӑл, культура па вӑлупсы верлӑд лӑвӑлман тӑйлдыйт.

Ищиты социальной гарантияйт олаңӑн поступсы йилпа лӑщӑтсы – щит «прожиточный минимум» луват рӑпата тыдӑщ вух, сыр-сыр социальной па пенсия вухӑт иса пурайн вӑна верты питлдыйт.

Щӑлта округ дума хуши «Единая Россия» фракция кӑща не **Наталья Западнава** ши олаңӑн путӑртӑс:

– Мўң нӑмӑслўв, хути Конституция поступсӑт йилуп щирн лӑщӑтты щирӑт – щит мўң Россия мўвев елды яма вӑдты пӑта шеңк мосты вер. Тӑм поступсы щирн социальной верӑт мет тӑса лӑщӑтты питлдыйт. Ӑл хуятӑт ям вӑлупсы – щит государства пӑта мет мосты щира вӑл.

Коммунистӑт фракция эвӑлт вӑдты депутатӑт поправкайт вўты пӑта ясӑң ӑн мӑсӑт. Лыв кӑща хӑел **Алексей Савинцев** ши вер олаңӑн лупӑс, хути лыв Конституция йилпа лӑщӑтты пӑта 15 вудаң вер хӑншийлсӑт. Ши хӑншум утлӑд округн вӑдты мира алийлсӑт. Мирн щит 15 хӑншум вер эвӑлт мет мосман

хӑлум щир пирысы, тӑп немӑлт ут шив йилуп поступсыя ӑн хӑншы. Ши пӑта лыв ясӑң ӑн мӑты нумӑс версӑт.

ЛДПР партия хуятӑт эвӑлт **Виктор Сысун** путӑртӑс:

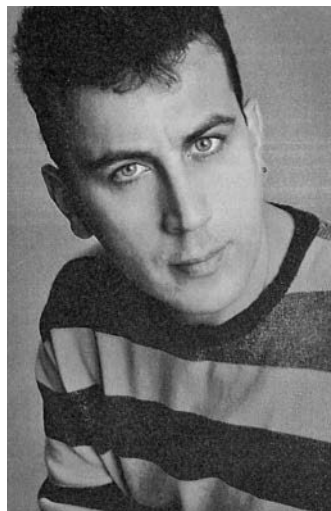
– Ма лӑңхалум лупты, хути мўң партияев эвӑлт хӑншум итӑх утӑт йилуп поступсыя лунсӑт. Щит рўщ ясӑң па рўщ мир олаңӑн вўты поступсы. Ши олаңӑн ар пўш мўң партияев кӑща хӑ Владимир Жириновский путӑртылӑс. Ши тумпи дума ёх, «Совет безопасности», «Государственный совет РФ» тӑхет йилуп щирн рӑпитты питлӑт. Щит пӑта мўң Конституция йилуп щирн лӑщӑтты верӑт пӑта ясӑң мӑлўв.

Округ дума хуши «Справедливая Россия» партия эвӑлт вӑдты фракция хуятӑт ищи тӑм поступсӑт йилпатты пӑта ёш нух алумсӑт.

Щӑлта Россия мўвн вӑдты мир лўв ясӑел луплӑт, мосл муй ӑнтӑ лыведа тӑм йилпатум вудаң поступсы.

Надежда ВАХ

Швейцария мўв эвӑлт пицца юхтӑс

Тӑм ванӑн редакцияева английской ясӑңӑн пицца юхтӑс. Щит Швейцария мўв эвӑлт Витус айдат хӑ хӑншӑс. Ин ши пицца лўнтаты:

«Вўща вӑдаты! Ма немем Витус, ма хӑнты хӑннехуятӑт пида вӑтаңа йиты лӑңхалум. Мӑнема ӑмӑщ питл, хӑн «Хӑнты ясӑң» газетаенӑн ма пиццам етл.

Ма Швейцария мўвн вӑдты айдат хӑ, хӑнты мир олаңӑн иса уша верты шеңк лӑңхалум, щит пӑта ям питл, ши мир ёх пида кўтӑвн хӑншаныщты питлўв

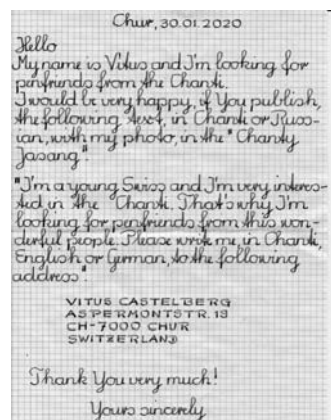
ки. Мӑнема хӑншаты хӑнты, английской муй па немӑщ ясӑтн тӑм адрес хўват:

**VITUS CASTELBERG
ASPERMONTSTR.19
CH-7000 CHUR
SWITZERLAND**

Вӑн пӑмашипа! Па ям вӑлум!

Витус».

**Хӑнты ясӑңа
тулмащтӑс
Надежда РАГИМОВА**

Вўды дава́лды ёх кеша нётупсэт

Ай кер тылащ 19-мит хатадн Ёмвош округ правительства хуща Югра мўвн вадты хантэт, вухадят па юрнат вадупсы суртат арталаты шира рэпитты тахи ёх мирхота актэцийдсат.

Там вэйтантупсы Югра мўв дума депутат хэ **Александр Новыхов** тэс.

Видео унтасн там вэйтантупсийн районат эвалт шуши мирпида рэпитты кэчайт ай паватсат. Ши тумпи мирхотн «Югра дыл-нуптаты» тахи кэща ими Людмила Алфёрова вэс. Яха актэщум миртам пўш Ёмвош округн вўды тайты па енмалты, хўд велпаслаты верат олаңан путартсат.

Мет олаң Югра мўв промышленность верат тэты тахийн кэща юкана вадты ики **Алексей Михеев** путартсэдэ, муй иты йис телдн вўды дава́лды верат лэщатлайт:

– 1930-мит одн Ёмвош округн 71 шурас 700 вўды лўнатман вэс. Югра мўвн 1953-мит одн 87 шурас 900 арат авие лўнатса. Ши олатн мет ар вўды мўн мўвевн вэс. Елды од лўнта хоран тащ, войн тащ шимла йиты питас. Щиты 1999-

Л.А. Алфёрова

мит одн тэп 25 шурас 100 вўды Югра мўв тащатн вэс. Щалта 2018-мит одн 57 шурас 700 арат авие, 2019-мит одн худна вўдэт аң лўнатсайт. Иса Югра мўвн кат акционерной тахеңанан «Саран-паульская оленеводческая компания» па «Казымская оленеводческая компания» хуща рэпитты ёх вўды енмалдэт. Ши тумпи 17 крестьянско-фермерской тахи, хута вўды мир тайлдэт. Юкан авиет енмалман 470 хоттел ёх вадлат. Тащ тайман вадты ёх «Развитие агропромышленного комплекса» немуп государственной ут мухты нётлайт. Кашан вўды дава́лман тайты пата нётупсы вал, тэп ши нётупсы вўты кеша мол вохты непек ханшты.

Мирхот пурайн

Щиты и вўды пата од и пўш 940 шойт вух мады. И не вўды пата 600 шойт вух катлуптаты.

2020-мит одн вўды тайты пата вух ай кер тылащн сухуптаты питла. Иса ши верат ахтыйн там од Югра мўвн 32 миллион 506 шурас вух авие дава́лман вадты ёха мады.

Елды мўв-ават верат тэты тахийн шуши мир верат ахтыйн рэпитты ики **Евгений Лавров** лупас:

– Немасыя шуши мир нётты поступсы «Устойчивое развитие коренных малочисленных народов Севера» унтасн хантэт, вухадят па юрнат паклат вўды лэтты. Тэп ши вер тамиты тывл, сыры мосл вўды нын юкан вухланан лэтты, ши юпийн вухдан эвалт 70 процента арат июхлы мадыйт. И вўды тын эвалт июхлы 10 шурас арат шойт вух мады. Там нётупсы унтасн 15 вўды и хоттел ёха рэхл лэтты.

Юхи хашум хэлум од мэр Югра мўвн 84 авие мир лэтсат па июхлы 883 шурас арат шойт вух кератсат. Ши тумпи Ёмвош округн тащ дава́лман вадты ёх субсидия грант вухат вўты веритлат. Ши вухат унтасн арсыр нўшайт

тўнматты рэхл. Щалта 2014-мит од вўш эвалт од лўнта Ёмвошн хўдыева Югра мўвн тащ тайты ёх кеша вўдең ахлатн навралты вен ёмаңхатл верантла. Хэт од мэр там ёмаңхатадн 135 авие дава́лды ханнехэ касты юхтылдс.

Югра мўв ветеринарной тахийн рэпитты ики **Виктор Трофимов** ясан эвалт уша йис, 2019-мит одн вўды тохтурат пешет, суртэт, хоптэт нух вантсат, кады вўсат. Ши эвалт 422 вўды арсыр мэш тайлдэт, ард пелак авие хун вой мэшн мэшитлат. Палтап атум мэш Ёмвош округн вадты вўдэт аң тайлдэт. Ши тумпи вўдэт чип немуп утн пунман вадлат. 2019-мит одн вўды Югра мўвн арашак йис, авиет енуты питсат.

Щалта там мирхота актэщум ёх Сўматвош районан Сосьва юханан хўд велпаслаты вер олаңан путартсат. Югра мўв дума депутат хэ Александр Новыхов ширн, мосл мира есалты товийн хўд каталты. Ин кэчайт непек нух вантлат дэлн Сосьва юханан сорт, ев, мевты велпаслаты есалты.

У. Данило Верум - хурат

Тэрум дор вош пўнадн вадты катқан

Ульяна
ДАНИЛО

Мирхота äктäшум ёх

Н. Фёдорова па И. Копыльцова

Хәс вет ода дэщәтыйлдат

Хәс вет ол тумпийн Сүмәтвошн йис пурмәс тәса верты ёх па йис верәт наука мухты тәса тәты ученый ёх ийха äктәшийлсәт. Щирн, йис верәт тўна тәты щира, дыв нумәс пунсәт ийха катләсман и нумәсн вәлты. Щирн дыв версәт «Союз мастеров традиционных промыслов коренных народов Югры», щит 1995-мит олн вәс.

З.Н. Лозямова

Тәм ванән тәнлуп тыләщ 19-митн щир вер тәса тәты дәнқәр ёх ийха äктәшсәт. Дыв путәртсәт, муй тәм олн верты питләт, муй вўрн йис вер ушәңа тәты, муй вўрн йис ёхлўв «нюхсәң юлыет», «нўвәң хәншиет» па щира ән павәтты, ән керәтты.

Мет олаң ясаң вўс дәнқәр не Н.А. Молданова. Лўв тәм ванән Екатеринбург воша йәхәс. Щәта Россия луват вән мирхот вәс. Ши мирхота йис верәт пида рәпитты сыр-сыр ёх äктәшийлсәт. Надежда Анатольевна путәртум

щирн, па мўвәтн ищи йис верәт мўң итэва юврая керләты, юврая мәнты питсәт. Йис пурмәс верәт тәса тәты щира «О народных художественных промыслах» федеральной закон неpek вәл.

Щәта щир кўш ушәң щира кашәң щўңкие йис пурмәс олаңән хәншман, ишимурт арәл пеләк мўвәтн тәм вер ювра щира керләд. Закон щирн, мәта мўвн пурмәсәт йисн верәнтийлсәт, тәп щир мўвн щир пурмәс верты щир вәл. Немасыя йис пурмәс, щит хути әңки муй па ащи ёш мухты нәңена юхтум вер. Рўшлән дәщкам мўвн вәлдәт, йисн кашәң мўв сўңән юкан пурмәсәт верәнтийлсәт. Шимәщ юнтут тайсәт «Дымковская игрушка», мет олаң щир вер тывәс Вятка (ин Киров) немуп вош хонәңән. Щәта тәса щир вер тәты ёх вәлдәт, ин тәм вәлупсәвн па тәхийн щир юнтутәт верты питсайт, иса ювра щира щир вер мәнты

питәс. Тәмәщ шәк нумәс рўшлән тайлдат. Мўң тәм йисн ищиты щир вәлдўв. Мәта мўвн пурмәс муй па хәнши тывәс, щир мўвн мет тәса тәды, па хәнштәт вәлты мўвәтн юврая керәтла. Арсыр мўв верәт йха дылтаты ән рәхл.

Щәлта äктәшум ёх путәртсәт, муй тәм ол верты питләт. Сўсн вән мирхота äктәшләт. Щир мирхот елпийн верәң ёхлўв олаңән неpek хәншләт. Тәм хәтл 21 ханнехә «Народный мастер России» нем тайлдат.

Елды путәр мәнәс, олн щир вән неpek ёша павәтты щира дэщәтты питла. Щир кўш ар хуятәв тәс верәң ёх, тәп закон щирн щир нем ёша павәтты пәта сыр-сыр пурмәс ванлтаты тәхийн, тәм 4-5 олатн верум пурмәсәт, ванлтаты мосл. Тәм пўш щир вән нема дэщәтләт С. Кечимов, Я. Нимпиров, А. Вадичупов па па ёх.

Щәлта ясаң вўс Е.П. Новьюхова, дўв Тәк кәртәң не па щир мўв ёх пида рәпитл. Тәм ванән щив йәхәс. Ёхлал олаңән путәртәс.

Н.Н. Фёдорова пурмәс ванлтаты верәт олаңән ай павтәс. Мўң хәнты, вухаль ёхлўва

вән неpek «Народный мастер России» ёша павәтты пәта кашәң ол художникәт союз пида пурмәс ванлтаты тәхи верты мосл. Мәнум олн щир ванлтаты вер Г.С. Райшев хотн вәс, щирн тәп йишум тунты пурмәс ванлтәсўв. «Тәм олн нәй эвәлт верум пурмәс ванлтаты питлўв», – путәртәс Наталья Николаевна.

Щир юпийн па елды тәм ол верәт олаңән ёх путәртсәт: Саранпауль, Касум мўвәтн нәй эвәлт пурмәс верты семинарәт дэщәтләт. «Мет мосл нәй сәхәт тәса верты», – лупәс Т.А. Молданова. Тәм йисн хути арәл пеләк ёх вош хәра павтәсәт. Пўнәң сух ёнтты пиш ән тайлдат. Щикўш вәлупсы рўш щира керләс, ишимурт ёмәң хәтләтн хәнты муй па вухаль ёх дыв сухлалн йәхты дәнхаләт. «Тәп мўңева йма вантты мосл, муйсәр хурасуп нәй дәтты, – елды путәртәс Татьяна Александровна, – тәм йисн арсыр хурасуп нәй тыныла, йис щира ки тәты, имухты йис хурасуп нәй пириты па дәтты мосл».

Пётр
МОЛДАНОВ

Округевн дѣтут верды па тынылды

Ай кер тылăш 13-мит хăтлн Ёмвошн РИЦ «Югра» немуп айкелăт акаътты тăхийн телевиденияйн муй радивайн па газетаитн рѣпитты хăннехуятăт Фонд развития Югры кăща лăңкăр хă Алексей Федяев, округевн вѣлты «Лента» немуп тынесты-лѣтăсты хăрăт кăща хă Василий Рудольф па Ёмвош районăн лѣшăтум «Богдашка» немуп крестьянско-фермерской тăхи кăща хă Владимир Башмаков верум мирхотн вѣитантылсăт па лыв кўтлн путремăсăт, муй ширн округевн дѣтутăт вердайт па муй хурасуп тăхетн хăннехуятăта ел тынылдайт.

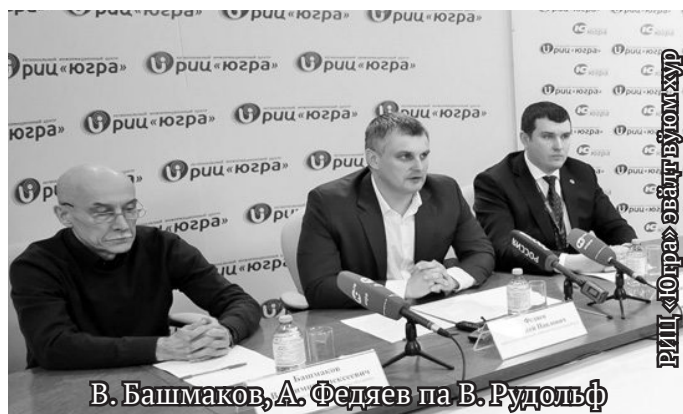
Сырыя ийха акаътшум айкел акаътты ѳ елпийн «Фонд развития Югры» кăща лăңкăр хă **Алексей Федяев** путăртăс:

– Тăмхăтл мўн немасыя округевн арыср дѣтутăт па пурмăсăт верты тăхетн вѣлты хуятăт, сыр-сыр вѣн кăщайт па Россия мўв луватн лѣшăтум тынесты-лѣтăсты хăрăт кăща ѳ пида и ясăта муй и верăта юхăттылăңхалў.

Итѳ ѳх, вантѳ, тăм ийсн щиты луплăт, хуты федеральной тынесты тăхет тыв юхăттѣл пурайн округевн арыср дѣтутăт па пурмăсăт верты па лыв ширедн рѣпитты ѳх турастăлăт. Ма нѣмăстемн, щиты неш илѣм вер тăм ийсн ѳн па мăнăс. Федеральной тынесты тăхет немудты турас ѳн тѣлăт. Ин иса округев мўв луватн арыср дѣтутăт па пурмăсăт верты ѳх мет ѳма елды рѣпатайдал мăнты питсăт. Тѣнѣл ол вўш ѳвăлт «Лента» немуп тынесты-лѣтăсты тăхи Ёмвошн па пўншсы.

Ван хăтлуп тылăш 2019-мит олн «Фонд развития Югры» па федеральной тынесты «Лента» немуп тăхѣн лыв кўтлн кашашты непек версăнăн, хута хăншсăнăн, муй ширн па хутыса елды лын ийха рѣпитты питлăнăн.

Тăм олн округев луватн вѣлты 50-кем частной предприниматель хăйт-неңăт федеральной «Лента» немуп тăхи пида ищиты арыср кашашты непѣ-

В. Башмаков, А. Федяев па В. Рудольф

кăт кўтлн лѣшăтсăт. Тăмхăтл тѣп 11 то-варопродуцент, рўщ ширн ки лупты, «Лента» лапкайт хуци верум дѣтутдал па пурмăсдал ел тыныты веритлăт. Щит шеңк вулаң па мосты верăт. Елды «Фонд развития Югры» тăхи кăща лăңкăр хă Алексей Федяев лупăс, хуты лыв хуцѣла вѣлты кăщайт нѣмăсдал, муй ширн «Фермерский уголок» немуп тынесты-лѣтăсты хăрăт щи «Лента» лапкайтн тăм ийсн ийлпа пўншты рăхл. Щи вер унтасн, вантѳ, шушия вѣлты хăннехуятăт кашăң пўш мўң мўевн систама енмум муй верум дѣтутăт щимăщ хăрăтн немасыя аршăк лѣтты пиньшăлăт.

Шăлта ин округевн вѣлты «Лента» немуп тынесты-лѣтăсты хăрăт кăща хă **Василий Рудольф** айкел верăс. Лўв путăртăс, хуты тăм ол вўш ѳвăлт лыв федеральной тынесты тăхѣла шеңк ѳмăщ Югра мўвн енмум дѣтутăт па тăта верум пурмăсăт ел тыныты. Вантѳ, лапкай-

юхтылты ѳх сырыя щит кăншлăт па лѣтлăт. Тăм кăща хă ясăт ширн, лыв иса араттелн тѣп хѣлум «Лента» немуп вѣн тынесты тăхет Ёмвошн па Сѣрханл вош хуци пўншсăт. Тăмăщ лапкайтн ин округевн енмум муй ѳмсыева лѣшăтум пурмăсăт елпийн немасыя щимăщ пос хăншсы, хуты «Тăта тыныты дѣтутăт Югра мўвн версыйт». Щит пăта кашăң хă муй не лѣтăсты пурайн щи вер тўңширăңа уша павăтты веритл. Мосл лупты, хуты «Лента» немуп тăхетн 30-кем шурăс мултас сыр-сыр дѣтут муй пурмăс илѣм лапăт мăнты мăрн ел тыныла.

В. Рудольф нумăс ширн, арыср тăхетн лыв ширедн ѳма рѣпитты хăйт-неңăт ищиты тăмăщ федеральной тынесты хăрăт пида кашашты непекăт лѣшăтты шир тăйлăт. Тăта мосванăн Ёмвошн «Лента» немуп лапкайн лылăң хўлăт ел тыныты питсайт. Щи сѳх муй карп хўлăт тăм ийсн Сѣрханл вош хўл рѣт-мăлты тăхийн ѳмкем хўв

вѣнашăк ийты вўш вѣнта енмăлсайт.

Ин мет юхи хăшум кўтлн ийха акаътшум хăннехуятăт елпийн Ёмвош районăн лѣшăтум «Богдашка» немуп крестьянско-фермерской тăхи кăща хă **Владимир Башмаков** айкелăң путăр верăс. Лўв путăртăс, хуты тăмăщ вѣн федеральной «Лента» немуп тăхет пида лыв хуцѣла вѣщка-та рѣпитты питлăт. «Ма нѣмăстемн, «Богдашка» немуп тăхев ин щимăщ вѣн тынесты хăра арыср дѣтутăт немасыя мăты пиньшăл, вантѳ, лывѣла ѳм ки, мўңева ищи ѳм питл», – щиты **Владимир Башмаков** тăм мирхотн айкел кăншты хăннехуятăта путăртăс. Лўв ясăңдал ширн, Ёмвош – щит ийлпа енумты вош, кашăң ол мăр тыв ѳмкем ар хăннехѳ вѣлты-холты ширдал лѣшăтты немасыя юхăтл хоттел ѳхдал пида. Щит пăта «Богдашка» немуп крестьянско-фермерской тăхи ар пѣлăк лўв хуцѣла верты дѣтутăт «Лента» тынесты хот ийтăта тѣты кашăң ол мăр питл. В. Башмаков ясăңт ширн, тăмхăтл лыв крестьянско-фермерской тăхелн араттелн и хăтл мăр ѳртѳнăн тонна арат сыр-сыр дѣтут верлăт. Сырыя 20 мултас ол тѣп хăтл мăр ай нявремăт хотăта па ашколаита Ёмвошн есум ийңк ѳвăлт лѣшăтты дѣтутăт тѣтѣлсыйт. Ин тăм ол вўш ѳвăлт па иса пѣлы ООО «Лента» немуп тынесты хăрăт пида ищиты тўңширăңа па ѳма рѣпитты нумсăт тăйлăт.

**Владимир
ЕНОВ**

А.В. Гындышев Ван панан 1991-мит одн

Рэт ёхлад күтн

Рэт кэртәла керләс

Ай кер тыләшн 21-мит хәтлән кэртән хәев Алексей Владимирович Гындышев 55 ола ийс. Лұв ащел Владимир Иванович Войтәң ёх кэрт эвәлт, әңкел Татьяна Никитична Ваньщавәт не вәс.

Владимир Иванович колхосн рәпитәс: вел-пәсләс, хотәт омсәс.

Татьяна Никитична 1950-1952-мит олатн Новинской леспротхосн (Первомайской участ-кайн) павәрт сәвәрман рәпитәс. Щи олаңән пү-тәртәс пил неңәл Нина Кирилловна Молданова: «Вән нанкәт ёш картийн ил эвәтлүв, юх атмаш ил рәкәнтыйн мулты арат хуят щих тәңәрсә. Вухн щәта яма сухуптәсыюв, сәхлүв дыпийн щеп-ёнтсүв, вухлүв шавиты».

Әхәтшәк Татьяна Никитична мис пәсман вәс, камит икел пила Ван панән ноптәлтәс.

Алеша нәмәлмал: «1975-мит олатн, тәп вәндтыйлдты пураев сухәнд, Ас нопәтты ты-ләшн кәртәпкәйлүв по-тум мұва лукемәллүв, щи мәйлүв худыева Ван пана сүсвәнты. Рыпакәт иса хоттәл ёхлад пила касәлдәт, щәта ар няв-рем вәс, мұң худыева нәтлүв вән хуятлүва велпәсләтты. Мұң кәт сә-ран хопн велпәсләсүв.

Ноптәлдты тумпи хәскем холуп омәсман тәйсүв, щив мухсәңәт хойләт, кәт пұш сәх

дикмиләс. Мин Ваня яй саңән холпәт вантсумн, ноптәлдты па яңхсумн. Ма щи пурайн тәп яң ола ювман вәсум. Ноптәлдсүв нәд провясән. Щәта Ас вұтәң. Яюм и ат мәр хәлум пұш нопәтман яң сәх ёша павтәс, щи пурайн мухсәң ищи ар вәс – кашәң пурайн 30-кем арат хойл.

Әхәтшәк, 1991-мит одн вәна ювмеңн па щәта велпәсләсум, тәп хұд шимла ийс».

Алеша нивл класс Поднавәт әшколайн етшуптумал юпийн 1981-1982-мит олаңәнән Сумкино кәрта рулевой-моториста елды вәнд-

тыйлдты янхәс. Тәп щә-та вәндтыйлдты верл вушкәслә, юхды ийс.

«Победа» немпи кол-хосәвн рәпитты питәс. 1986-1988-мит олатн Москва пұңәлдн опытно-механической заводән армияйн служитәс. Мұв илпийн талты карты келәт есәлдсәт, щитәт Вьетнам, Куба па мұв пелка тынысайт.

Армия юпийн Алеша кәртәлдн арсыр тәхийн рәпитәс: конюха вәс, ловән турн, тұтјюх талдяс, велпәсләс, вән-тән тұтјюх сәвәрман вәс. Прокопий Павлович Молданов па Терентий Алексеевич Тарлин пи-ла хот омәсты павәрт сәвәрсәт.

Тәп хән колхосәт ара роханьләсәт, вәлупсы лавәрта ийс. Хутты

рәпата дикумәл ки, муй вер иса хошл: хот омәсты, кәр пунты...

2000-мит олат вұш эвәлт Алеша енмәлдты ловдал, кәртәпка хәрл, Ас па вәнт рұвн вәл. Лұв шеңк шак-пак: хотл, хот овәл сыстама тәйләдә. Әңкел эвәлт хәшум пурмәсәт, хурәт йма шавиләлдә, мұңева ванлупсыя мийләлдә.

Лұңәтн Ноябрьск вошн вәлты Ольга апәл-неңәл юхтыйл. Лын хоттәл ёхлән эвәлт кәт хуят хәщсәңән. Ольга яйда турн сәвәрты нәтл, итәх пурайн ноптәлдты ләлумтыйл. Муя әрл-щомл юхәтл – яйда нәтупсы верл: хопн янх-ты мотор ләтәс, хұл-нухи потәлтәты, летут шавиты па потәлтәты лараш.

Щи тумпи Ольга кәр-тән вәлты мәрәлдн яйл хот нух ләщәтләдә: камн хот питрәт, ишнет олюпн хурамәңа нерләдә, юлдн па хотыел сыстама вер-ләдә, йилуп ишни сухәт эхәтл. Кашәң хәтл епләң летут кавәртәл.

Сәмәлдн иса яеда амәт тәты талды!

Кәртәң ёхлүв эвәлт ищи Алешаева ям вұща ясәң китлүв. Хұв нәпәт амтәтлюман ат вәл!

**Нина ШАБАРШИНА,
Ваньщавәт кәрт**

Рәтләд пила ёмәңхәтлән

Вухаль мир учёной ими 60 ода йис

«Луи сам» тахи эвет аридэт

Кашаң ханнехэ Кал-таш Аңкийн вэлупсийн малы. Елды вэлты олдал, йис ёх лупдэт, ищи Найн-Вэртэн арталдыт. Там хуятэв сема питмалн, алпа, вэна ювум рэтнадал мутшашсат, мүйсэр каркам эви дыв хотэда юхтас.

Ай кер тылаш 17-мит хатдн вухаль мир учёной ими Светлана Селивёрстовна 60 ода йис. Сема питум хатлал постаты рэтнадал, дүв пидла рэпитты ёхдал, Югра мүйв поэтат, учёнойт юхатсат. Мет олаң велши стихат ханшты питум ёх Алла Иштимирова-Посохова, Сергей Ремизов па Анатолий Брусницын вухаль учёной, поэт неңа тэпәң ясәт лупсат. Ши юпийн нәптәд вэна ювум

ики **Владимир Вячеславович Хромов** лупас:

– Нәң ащен-аңкен миюм ёмәң ясаң елды түве. Вантэ, нәң ай тәпиет кеша верты «Витсам» непекен ашколайтн вухаль ясаңан нявремәтн дүңәтла. Ма ванкүтлү нәң ханшты стихдн, путәрлән дүңәтлүм па амтатыдлүм. Айтелән Сосьва вошн ашколайн йма вәндтийлсән. Ши пәта пәксән тәса па така вәлупсы хүват шәшты.

Итәх хуятат ән пәксат юхатты па ши пәта вүща ясәт видео щирн китсат. Щиты дүв вән упел **Валентина Селивёрстовна Иванова** нәмәлмәслә:

– Тови хәтлән хәтәдн юхи пәдьяница эвәлт аңкев ай няврем пидла юхтас. Велши сема питум

Там хуятэв тәса ай юдн ёрнасат ёнтәл, ай нявремие кеша киникайт ханшәл. Ар ол мәр ай тохтура рэпитас. Вухаль ясаңан стихат, путрәт ханшәл. Дүв аңки, щащи, аңканки па оты пидәл кеша йм ими. Мүйва сашум, йиңка сашум поэт ики Юван Шесталов олаңан киника ханшәс. Югра мүйв поступсәт вухаль ясаңа тулмастәслә. Худыева тәм верәт вухаль мир учёной, поэт не Светлана Селивёрстовна Динисламова (эви опраш немл Садомина) верәс.

эвие Исветкая немәтса. Мүй ай апәлнеңев вера мосман па пуньхиман тайсәв. Дүв айтелән серюр па каркам эвиева енмәс, кашаң верн аңкеда нәтәсәс. Ешәк апәлне! Эвең-пухәң хотән Найн-Вэртән лавәлман ат тайла! Тәлаңа, йма хүв нәпәт хоттел ёхдән пидла вәда!

Ар мир әкмүм хотн Югра мүйв поэт ики **Игорь Александрович Ширманов** вүщайн ясәт нәхмәс:

– Светлана Динисламова ма вәтаңа 2013-мит олн поэт ёх вән мирхотн уша версем па щирн мәнәма дүв ханшум арәң-путрәң киникайд мойләс. Там хуятэв шеңк тәса рүщ ясаңан вухаль мир вәлупсы олаңан стихат, путрәт ханшәл. Ма нәмәс-темн, дүв вера каркам, ши арат рәпата рәт ясәл пәта верл. Ши тумпи йилпа ханшты путәрдал

мәнәма вәндтийлдәлэ па иса хәдәнтәл, муй вүрн ймашәк стих дәщәтты мосл. Светлана вешкат нумсуп йм хәннехә.

Ханты мир вүдаң поэтесса **Мария Кузьминична Волдина** лупас:

– С. Динисламова пидла ма дәйңса вәдлүм, рәпата верәт әхтийн арсыр вән мирхотәта па мүйвәта йха йнхийллумн. Дүв йма вухаль мир йис вәлупсы вәйман тайлдәлэ па тәс щирн арәт, путрәт ханшәл.

Там етнхотн ар хәннехә вухаль поэт неңа тәпәң ясәт лупсат. «Югра дүлнүптәты» тахи, йис пурмәсәт шавиман тайты «Торум Маа» хот кәща не **Людмила Алфёрова**, технологического педагогической колледж хуца нявремәт вухаль ясаңа вәндтәты ими **Альбина Станиславцев** па па хуятат каркам вухаль имия ар йм ясаң лупсат. Нын ши вәдлән, кашаң ёмәңхәтл ар такла хән. Светлана Динисламова ай хиләдн арән ариса. Щәлта «Луи сам» немуп ариты тахи неңәт вухаль ясаңан арисәт.

Ешәк Светлана Селивёрстовна! Нәң сема питум хәтләнә ләнхәлүв лупты: «Уяңа, пищаңа ар ол нәң икиен, нявремлән па хиләдн пидла вәда. Хүв йис, хүв нәпәт, вешкат нумсуп йм хуятэв!».

Ульяна МОЛДАНОВА

Светлана Динисламова сема питум хәтл пурайн

У. Данило верум хуриән

Няврем вэнлтуман ар ол рэпитас

«Няврем вэнлтаты ханнехэ рэпатайд мосман тайлалэ ки, щит вера ям. Тэп ши тумпи эвет па пухат мосман тайлалэ, щит немасья няврем яма вэнлтаты ханнехэ. Итэх учителят нумсәңәт па ар киника лүңәтләт, тэп дыв сәмелн нявремәта ән талдайт. Вантэ, эвет па пухат вана талман тайты мосл, щирн тэп ай әх яма вэнлтаты тывл». Тәмәщ ясәәт рүщ мир писатель ики Лев Николаевич Толстой хұв йисн лупас. Лұв нюр иса тәм ясәәт ханты ими Зоя Ивановна Проскурякова олаңән хәншәс.

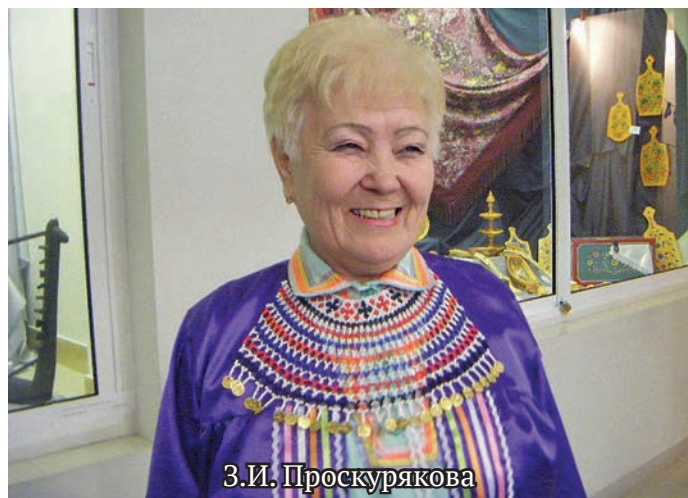
Вантэ, Зоя Ивановна 40 ол мултас ашколайн нявремәт вэнлтуман рэпитас. Лұв кашәң ай эви, пух сәма вана талман па так нумасн вэнлтас. Тәм хуятэв няврем вэнлтаты верл шеңк мосман тайлалэ. Лұв немасья эвет, пухат кеша әш паматты хәннехэ.

Зоя Ивановна Проскурякова вотас тыләщ 9-мит хәгәлн 1950-мит олн Ёмвош кәртән сема питас. Ащел – Иван Андрианович, әңкел – Надежда Павловна Проскурековән. Дын вой-хұд ведпәсдуман йис ханты мир вәлупсийн Ас мұвн вәсәән. Мосл лупты, ащел Иван Андрианович Проскуряков вудаң далын даласум ики.

З. Проскурякова ашколайл Шанш вошн етшуптәслә. Ши юпийн вән непека Ленинград вошн А.И. Герцен немуп институтн вэнлтылсә. Елды нявремәт вэнлтаты юхи Югра мұва Кормужиханка немуп воша Октябрьской района китса. Лұв ашколайн нявремәт литература, рүщ па рәт ясәңәна вэнлтуман вәс. Тәта вет ол мәр рэпитас. Лұв вантыйлман тәюм класс нявремәл пидә арсыр етн хотәт, вәйтантупсәт па әмәщ верәт ләщәтылсә. Вевтамашәк вэнлтылдыт эвет па пухат

айлтыева тәс әша павтыйлсәлә. Лұв кашәң няврем пидә ям нумасн путәртылсә. Лұв вэнлтум тәпиеләл арсыр кәсупсәтн кәсты яңхийлсәт. Щәлта ашкола нявремәлн ищи мосман тайса. Дыв иса лавәлсәт, хән лұв урокәлә дыв мәнләт.

Имудтыйн 1979-мит олн Зоя Ивановна Нях воша касләс. Щәта олаңмит ашколайн нявремәт вэнлтаты вұянтәс. Лұв сора вәнләс йилуп тәхийн рэпитты. Нәл ол мәр щәта кәща ләңкәр неңа вәс. Щәлта 1989-мит олн Нягань вош 6-мит ашколая рэпитты вохса. Щәта ар ол мәр нявремәт вэнлтуман вәс. Лұв вэнлтум итэх нявремәл ашколаел иса яма етшуптумел пәта мевл Посн мәсийт. Елды дыв Новосибирск, Москва, Санкт-Петер-

З.И. Проскурякова

бург, Тюмень па Екатеринбург вошәтн вән непека вэнлтылсәт па вұрты диплом әша павәтсәт. Алпа, щит ханты ими Зоя Ивановна унтас.

2009-мит олн роман Нягань вошн мир ханты ясәң вэнлтаты питсәт. Ши эвәлт рәт ясәң уша верты ләңхаты хуятәт З. Проскуряковайн вэнлтәлйит. Әх ясәел уша верты щира киникайт әнтәмәт вәсәт. Ши пәта лұв ләщәтәс непека, муй иты әх вэнлтаты мосл. Елды 2010-мит олн Зоя Ивановна Нягань вошн йис пурмәсәт шавиман тайты тәхия рэпитты вұянтәс. Щәта лұв вәйтантупсәт арсыр әх кеша ләщәтылсә па мира хәнтәт йис вәлуп-

сы олаңән путәртылсә. Ийха хәнты мир моньщуптәт әктәс па немасья «Хәнты мир амамәтщәт» немуп диск верәс. Ин па лұв етнхотәта яңхәл, оса верәт әхтыйн рәпата верл.

Ар ол мәр тәса па яма рэпитмал пәта арсыр ишәкты непекаәтн, мойлупсәтн катлуптыйлсә. Зоя Ивановна «Ветеран труда» нем тайл.

Ши тумпи тәм имиев ям әңки, щаци. Лұв Дмитрий пухиел енмәлтәс. Ин лұв Александр хилые тайл. Щәлта ар ол елпийн лұв вән упел әнтәма йис па нявремәң хот шәкащты хәщсәт. Щирн Зоя Ивановна хұв ән па нәмәсәс, шәкащты хәщум ай әхләл имухты лұв хушала вұслә. Щирн Владимир, Сергей па Людмила ям нумсупныелн енмәлсайт.

Тәм ванән Зоя Ивановна 70 ода йис. Мұн, «Хәнты ясәң» газетайн рэпитты хуятәт, лұвела вұща ясәң китлұв:

– Ешәк Зоя Ивановна! Уяңа-пищәна нәң нявремәдән па рәтнадән пидә вәда! Найн-Вәртән лавәлман ат тайлдин! Хұв йис, хұв нәпәт, тынәң хәннехуятэв, вәда!

Ульяна ДАНИЛО

З.И. Проскурякова рәтнадал пидә

Неңәт ёнтәсты хәрн

З. Новыхова па И. Макарова

И. Рагимова, берум хура

Неңәт Игрим воша нирәт ёнтты юхәтсәт

Ай кер тыләш 14-15-мит хәтләнән Сүмәтвош район Игрим вошн «Хошум хот» немпи мирхот мәнәс. Щәта неңәт нирәт ёнтәсты вәндтәйлсәт.

Шәи мирхот Сүмәтвош район администрация па «Югра дьлдуптаты» тәхи ёх дәшәтсәт па версәт. «Хошум хот» верды, дән шуши мир йис верәт нух алумты па лавәлты. Сүмәтвош районән «Югра дьлдуптаты» тәхийн рәпитты не Любовь Кашлатова лупәс, хути «Хошум хот» немпи олаңмит мирхот 2015-мит олн верәнтсы. Щәта хәнты па вухаль хәннехә дәмәтсүхәт вәндтәсийт. Щи пурайн искусство-

вед, Г.С. Райшев галерея-мастерская хотн рәпитты не Наталья Фёдорова иса дәмәтсүх вәнтәс па путәртәс, тәса муй әнтә щит ёнтсы, хути са мосл йис щирн тәса ёнтәсты. Щи юпийн кашәң ол и пүш ёнтәсты неңәт Сүмәтвош районән әктәшийлдәт.

2016-мит олн дыв Тәк кәртән мирхот версәт, щәта мойң ёх тунты эвәлт пурмәсәт верты па щи әхтийн хәншәт хәншты вәндтәйлсәт. 2017-мит олн ёнтәсты

неңәт Сүмәтвошн әктәшийлдәт, щәта хәнты па вухаль ёрнәсәт ёнтсәт. 2018-мит олн вүш эвәлт Игрим вошн мирхот верты питсәт, шив иса вошәт эвәлт мир юхәтты щир тайләт. Щи олн нәй сәх ёнтты вәндтәйлсәт, итәхәт намәт ёнтсәт. «Щи неңәт, хуитат нәй сәх ән тайсәт, дыв щит ёнтсәт. Нәй сәх тәюм неңәт щи пурайн акань пәты нәй сәх ёнтсәт па мўнева вәндтәсәт, хути са щит ёнтты мосл. Ма щи пурайн нәй сәх хәншәт таклы тәсум, щәта хәншәт эвәтсум па шив ёнтәйлсум», – лупәс Любовь Кашлатова.

2019-мит олн хәнты па вухаль неңәт сәк кәртәсәт, тўрлопсәт версәт. Тәм олн дыв нирәт ёнтсәт. Мирхота Сүмәтвош, Тәк па Игрим вошәт эвәлт неңәт юхтәйлсәт. Любовь Васильевна лупәс: «Тәм олн тыв 40 хуят юхәтты дәнхәс, тәп 29 хуят вәс. Тәд әш вевтама йис, щирн итәхәт ән юхәтсәт, щит Манстәр районән па Ванзетур хути вәлты неңәт. Тәм пүш вухаль имет «совья вай» нирәт йис щирн ёнтәйлсәт».

Мойң ёх шуши мир хотн әктәшийлдәт. Неңәт пәнән нирәт тәсәт па щәта вәндтупсы верәнтсы. «Тәм хотн ар йит вәл, щит йәм па хошум хот. Мўң кўтәвн хәнты мир йис вәлупсы олаңән путәртәйлсәт па ёнтсәт. Тыв Тәк кәрт эвәлт «Ас нә» ариты, якты ёх юхәтсәт, дыв мўнева хәнты якәт вәндтәсәт. Тәм олн «Ас нә» тәхи 40 ола йис. Әхәт хәтлән мўң йәхә әктәшдәт па путәртәйлсәт, муй елды па олн ёнтты вәндтәйлсәт пилдәт», – лупәс Л.В. Кашлатова.

Лыв нумәс тайләт, лухути 2021-мит олн йис щирн ухам ёнтты вәндтәйлсәт пилдәт. Елды па сәвум вейт тыйты па сәвәт сәвты вәндтупсы верты дәнхәдәт. Любовь Васильевна ясәң щирн, щи программа 2025-мит олн вәнты рәпитты пилдәт, щирн елды олн дыв па щи әктәшийлдәт. Әхәт олн щи ара ол мәр ёнтум, тьюм, верум дәмәтсүх вәндтәт пилдәт.

Надежда РАГИМОВА

Имет нирәт ёнтәт

Тәса ёнтәсты вухаль неңәт әктәщийлсәт

Н. Рагимова верум хураг

👉 Елды путәр. Олаң лопәсн однитуман вәд.

«Кочующая школа» проект әхтыйн интәм хәт хуят рәпитл, щит Евгения Вьюткина, Любков Стаканова, Елена Фризоргер, Екатерина Вынгилева, Влада Штакина, Вероника Чекмазова. Лыв ийха яма рәпитләт, щи олаңән лупсәңән Тюмень вош эвәлт юхтум «Культурная мозаика малых городов и сёл» кәсупсы тәты нәңән **Светлана Дремлюга** па **Алёна Попкова**, дын ищи Игрим воша юхтыйлсәңән.

С. Дремлюга лупәс: «Мин тәта «Анеквям ханса» ашкола тәты ёх пидә вәтаңа йисмән. Щит «Мань ускве» рүтьщәты тәхийн енумты ёх. Мосл лупты, щит ям па мосты вер. Мүң ийха ләңхалүв уша верты, хутыса лыведа елды рәпитты мосл. Щи унтасн Саранпауль вош ищи нух енумты щир тайл. «Культурная мозаика» – щит щимәщ программа, мәта ут унтасн ай вошәт па кәртәт нух енумты щир тайләт. Ма щиремн, «Анеквям ханса» ашкола ёх елды яма рәпитты питләт».

Игрим вошн мирхота «Мань ускве» рүтьщәты тәхийн вәлүм нявремәт ищи юхәтсәт, щи тумпи Саранпауль, Сосьва, Иг-

рим вошәт эвәлт тәса ёнтәсты неңәт. Хәлүм хәтл мәр дыв намтәт па тутшәң хирәт вухаль хәншет пидә ёнтылсәт.

Исторической наукайт кандидат не **Светлана Попова** кашәң хәтл вухаль не вәлупсы олаңән путәртәс, хутыса йис путрәтн вухаль ими олаңән хәншы, вухаль мир хуши неңа муй рәхл верты, муй ән рәхл, муйсәр ёмәңхәтләт неңәт пәта вәлдәт, вәртәсты вер олаңән, няврем се-ма питты олаңән.

Мирхотн хә хуятңән ищи вәсәңән, щит **Сергей Стаканов** па **Пётр Анямов**, дын тыв юхтум ёх шуши мир юнтутәт верты вәндтәсәңән, вухаль нявремәт па щи юнту-тәтн юнтты вәндтәсәт.

Светлана Дремлюга па Алёна Попкова «стратегическая сессия» мирхот версәңән, щәта путәртсәңән, хутыса «кочующая школа» ёх рәпитләт, хутыса лыведа елды щи вер тәты мосл. А. Попкова мирхотн лупәс: «Мүң әктәщийлсүв уша павәтты, тәса муй әнтә нын рәпитләты, муй елды нына верты мосл, ләдн районән вәлупсы нух алумты. Вантә, кашәң хәннехә ар ям нумәс тайл, ар

вер олаңән вәлдә. Щирн иса нумсәт мосл ийха әкәтты, щиты нын рәпатаен ямашәка йил».

Нявремәт вәндтәты не **Любовь Стаканова** лупл, хуты щи вер унтасн ашколаелдн кашәң хәннехә аршәка па сорашәка рәпитты питәс. Лүв сыры әнт ёнтәсәс, интәм ищи ёнтәсты питәс, аканят, намтәт верл. Лүв ясәңдал щирн, щи тәхетн, хута «Анеквям ханса» мирхот версы, ёнтәсты хот пүншы. Лапәт мәр и пүш неңәт ийха әктәщийлдәт па вухаль пурмәсәт ёнтләт.

Елды ишимәщ вәндтәтты хәр «Мань ускве» рүтьщәты тәхийн лүң пурайн питл, щив ёнтәсты неңәт нявремәдә муй па хидыдал пидә юхәтләт.

Мосл лупты, «Культурная мозаика малых

городов и сёл» кәсупсы «Благотворительный фонд Елены и Геннадия Тимченко» тәхи вухәт унтасн верлы, щирн «Анеквям ханса» вәндтәты хәрәт щи эвәлт миом вухәт унтасн верәнтсыйт.

Надежда
НОВЫХОВА

Непекәт лұңатты хот йит пұншысы

Тәта мосванән вән кер тылдың 11-мит хәтәдн Ёмвош Государственной библиотеканын йилуп непекәт лұңатты хот йит пұншысы. Ши вән тәхи немасыя Валерий Константинович Белобородов немн немәтсы. Мосл лупты, хуты тәм рұш хәев әнтәма ювмал елпийн айкеләт хәншты хәя вәлты-холты ширәдн иса вәс па рәпитәс.

Ши тумпийн лұв шеңк арсыр йи-сәң-нәптәң верәт, вещь-ката вәлум па вәлупсы ширдал тўңширәңа па йма тўвум хәннехуятәт олаңән сыр-сыр хурасәң непекәт округев луватн хәншәс. Мосәң, щит пәта ин тәм одн Краеведческой ресурсной центр – В.К. Белобородов немуп непекәт лұңатты йилуп хот йит мұң хушева Ёмвошн пұншысы.

Тәмәш вудан вер тупсыя әктәшум мойң хәннехуятәт па айкел кәншты ёх елпийн краеведческой литература па библиография Югра мұв государственной библиотека хот йит айдат кәшә Анастасия Кениг немасыя айкеләт тәс. Лұв путәртәс, хуты тәмхәтл краеведения – мет мосты вер. Тәдаң 30 ол дыв иса округев киникайт лұңатты мет вән хотн мұң мұвев йис верәт, йисәң-нәптәң хуятәт па мұв ташәт холутты хәннехуятәт олаңән сыр-сыр хурамәң киникайт ийха әкәтсәт. Әхәтшәк па шимәш йм нумәсн юхәтсыйт, муй ширн арсыр непекәт араттелдн ин хот йит ширн ләшәтты мосл. Щит пәта Анастасия Кениг лұв пиләда рәпитты неңдал пида проект немуп поступсы ийха ләшәтсәт па «Единый ресурсный краеведческий центр – мемориальный кабинет В.К. Белобородова» немуп непекәт лұңатты йилуп хот йит версәт.

Щәлта 2019-мит одн Югра мұв Библиотечной ассоциация тәхи пида округев Губернатор немпи грант вухәт ёша павәтсәт.

Елды Анастасия Кениг лупәс, хуты кашәң хәннехә тәм киникайт лұңатты йилуп хот йитн краевед ширн ймсыева па тәса вәндтыйлты веритл.

Ши тумпийн непекәт лұңатты хуят тәта арсыр электронной ширн верум киникайт пида уша павәтты ширәт тайл. Тәта шеңк ар сыр-сыр мосты па хурамәң непек краеведения олаңән тәм 30 ол мәр әкмәс. Тыв юхтыйлты хәннехуятәт Югра мұв йис верәт, Вудан дадын вәлум ёх, мұв илпи таш нух талум ширәт, хәнты па вухаль муй финно-угорской мирәт литература олаңән сыр-сыр айкеләт иса лұңатты тәса веритләт.

Тәм Краеведческой ресурсной центр тәхийн әл хуятәт наука ширн арсыр мосты верәт пида иштиты рәпата хәншты па сыр-сыр непекәң муй электронной киникайт лұңатты шир тайләт.

А. Кениг ясәт эвәлт уша йис, хуты ин йилуп хот йит мет олаңән Ёмвошн Государственной библиотеканын пұншысы. Лұв нумсәл ширн, тәм В.К. Белобородов немуп хот ай муй вәншәк хәннехуятәта кашәң хәтл мәр иса шеңк мосты питл.

Тәм не верум айкеләт юпийн Югра

мұвев Библиотечной ассоциация тәхи кәшә **Ольга Кривошеева** йм вұша ясәң ийха юхтум мойң хуятәта тәс па тәмтиты путәртәс: «Тәмхәтл округев луватн мет олаң па мұнева мосты шеңк ям вер тывәс. Ин тәта В.К. Белобородов немуп непекәт лұңатты йилуп хот йит мұң хушева пұншысы. Ма немәстемн, лұв иса краеведения тәхи неңәт унтасн рәпитты питәс. Вантә, дыв ар әр па йма муй хурасәңа мәнты нумсәт ши вера тәсәт. Губернатор немуп вухәң грант дыв ёша холумсәт. Мұң вудан краевед хәева тәмәш киникайт лұңатты хот йитн немасыя юкантсәв. Муй арат әр, щом па иса вещькат нумәс В.К. Белобородов мұнева хәйс. Лұв кашәң пұш Государственной библиотекы хотәва рәпитты йңхәс, тәта арсыр киникайт тәса ләшәтәс, краеведения тәхи неңәт пида вещьката вәс, путәртәс, мосты непекәт кәншәс. Ин тәта арсыр историкәт, краеведәт муй наука хуятәт иса дыв кўтәдн вәйтәнтыйлты веритләт».

Ийха әктәшум мойң хәннехуятәт па ин айкеләт хәйт-неңәт

елпийн краеведческая литература па библиография хот йитн рәпитты не **Татьяна Пуртова** айкеләң ясәң лупәс. Лұв путәртәс, хуты ин В.К. Белобородов немуп хот йит велщи пұншысы. Сырыя 30 ол мәр тәм хә – щит айкеләт әкәтты хәннехә, краевед па сыр-сыр әмәш киникайт хәншум хуят. Вантә, йис верәт лұв шеңк ушәңа-сәшәңа иса кашәң пұш вәндтәс па сәмәңа тайс. Тәмхәтл Ёмвошн па округев хушты вәлты хәннехуятәт худыева йма вәйтләл, хуты тәп лұв верум рәпатайл унтасн «Югра» немуп журнал тәм мұвн етәс. Ши арсыр вер тумпийн приложения непекәң па етсәңән, щит «Краевед» па «Полудорожник». Щәлта сыр-сыр ай киникайт, мәта утәт иса ин тәмхәтл вәнты хуятәтн сәмәңа па мосман тайлдыт. Лұв Югра мұвевн вәлты хәннехуятәт эвәлт иштиты шеңк ар йм айкеләт тәс па хәншәс. Щит пәта, ин Татьяна Пуртова ясәт ширн, әнтәма ювмал кемн иши хәннехуятәтн елды йма нәмлды.

Владимир
ЕНОВ

Мирл ёш верәт сәмәңә тайлалә

Арсыр мирәт күтн тәса верәнтты хәннехуятәт вәлдәт. Шимәщ вухаль не пида Югорск вошн, рәпатаём щирн щив йңхмемн, вәйтантыйлсум па йм хўв путремәсмән.

Л.П. Волкова (Вынгилева)

Мосл лупты, хути Мин тәм верәнтты вухаль неңев Людмила Петровна Волкова (Вынгилева) Ас нопәтты тыләщ 24-мит хәтәлн 1969-мит одн Ләв юхан вошн Сүмәтвош районән ар нявремәң хоттел ёх хуши сема питәс. Щи пураитн дыв семьяел хуши араattelн йртгяң няврем тайсәт па Верхнее Нильдино ай кәртиенән вәсәт. Ащел Вудан дала йңхум хәя вәлмал. Щәлта вәлупсы хўватн дўв әңкел-ащел хўд па вой велпәсләсәт, ловәт па мисәт енмәлсәт. Щиты вәлты-холты щирн вән хәннехуятәт па дыв шеңк ар сыр-сыр рәпатаят муй ёш верәт иса ләщәтты веритсәт.

Юдн дыв күтәлн күш вән хуятләд, күш дыв нявремләд иса рәт ясәңән путремәсәт, щит пәта әхәт дыведа рўщ ясәң уша павәтты лавәрт вәс.

Шимәщ вер унтасн

Людмила тәмиты мә-нема лупәс: «Имудтыйн ма тәп лапәтмит ола юхәтсум, хән әңкемн-ащемн Ләв юхан вошәң күтуп әшколая тәсы-юм па оләңмит нулевой классн вәндтыйлты пиньщәсум. Щи пураитн мўң интернат хотәвн хәлумсоткем пух па эви иса арсыр ай кәртиет эвәлт и тәхия әкәтсыйт. Нәмләем, хути мўңева, ай кәртәң нявремәта, шеңк лавәртәңа вәс рўщ ясәңа вәндтыйлты». И пеләк эвәлт дыв щи одн вухаль имийн рәт ясәл унтасн рўщ ясәңа вәндтәсыйт. Па кимит пеләк эвәлт дыв вән классәл хуши арсыр яс-нуп пухәт па эвет ийха әкәтман тайсыйт. Людмила щимәщ вер оләңән тәмиты путәртәс: «Мўң хущева ймкем ар Ләв юхан вошәң, Кимкья-суй, Верхнее Нильдино, Сартынья, Ломбовож па сыр-сыр ай кәртәң нявремәт худыева вә-

сәт. Щәлта вухалыт тумпийн хәтанят, рўщәт па па мирәт айдат хәннехуятәт». Щиты айдтыева Людмила щи Ләв юхан вошәң күтуп әшкола-интернат 1987-мит одн етшуптәс па рўщ ясәңән путәртты, хәншты, дўңатты ищи тўңщирәңа па тәса вәндтәсы.

Әхәт 1991-мит ол вўш эвәлт па иса 1992-мит ол вўш вәнты Людмила нумәс верәс па Ёмвош педагогической училищайн айшәк классәтн вәлты нявремәт вәндтәты неңа вәндтыләс. Щиты вәндтыйлты верәл юпийн Хулимсунт вошәң күтуп әшколая Сүмәтвош районәла па юхды пелы рәпитты юхтәс. Щикинща щи әшколайн Людмила Петровна хәтл мәр урок етшуптәты айдат пухәт-эвет пида арсыр внеклассной верәт тўңщирәңа па шеңк хурасәңа хәлум ол мәр ләщәтәс. Хулимсунт күтуп әшкола эвәлт тәм неңев пўңда мәнәс, Игрим воша вәлты-холты касләс, хута училищайн социальной педагог не щира вәндтәты питәс. Шимәщ йилпа ёша павтум рәпатайл щирәлн дўв иса немудты па тәхийн ән па рәпитәс.

Кашәң хәннехә вә-лупсы щирн ищи-па дўведа ймшәк рәпата муй вәлты тәхи кәншәл. Людмила Петровна ищиты 1998-мит одн хоттел хуятләд пида Югорск воша юхтәс. Мет оләңән дўв иса кимит әшколайн педагог дополнительного образования не щирн ай эвет сәк пида рәпитты тәса

вәндтәс. Щәлта па сыр-сыр вәнтвой хурасәт арсыр вой сух шўкәт эвәлт ийха ёнтсәт. Әхәт әшколайн па Югорск вошн Людмила Петровна па дўв хущеда вәндтыйлты ай эвиет сәк эвәлт кәртум тўрлопсәт па пәлсәкәт, хурамәңа ёнтум вәнтвой хурасәт унтасн ванлупсәт пўншты питсәт. Имудтыйн Югорск вошн «Мўң Россия мўв – хәлэвәт хәтл» немуп ёмәңхәтл мәнәс. Щи ванлупсыйн Людмила дўв вәндтум нявремләд пурмәсәт вошәң кәщайтн сәмәңа тайсыйт па ишәксыйт. Тәмхәтл тәм вухаль неңев кимит әшколайн тәюм рәпата па хәйсәлә. «Мәнема айдат пухәт па эвет пида ин тәмхәтл вәнты ләлн әмәщ вәс сәк кәртәтты, арсыр хәншет муй па ай хурамәң пурмәсләңкет ёнтты», тәп щимәщ вер тәса па вещьката елды ләщәтты пәта шеңк ар әр па нумәс мосл. Щит пәта ин ма щиремн частной предприниматель щирн рәпата мушатсум», – щиты мәнема верәнтты вухаль не нәхмәс.

Ма иньщәссем Людмила Петровна, алпа, дўв Югорск вошн ләщәтты хәнты па вухаль мирңән ёмәңхәтләт пурайн мултыкем унтас веритты кемн хәннехуятәта тәл. Дўв тәмиты путәртәс, хути иса кашәң ёмәңхәтләта йңхәл па шуши мирәта нәтл. Ин мет мосты ёмәңхәтла дыв Югорск вошелн шуши хәннехуятәт «Вурңа хәтл» дўңатты пиньщәсәт. Шимәщ тәса верәнтты вухаль не эвәлт ма Югорск вошн айкел вўсум.

Владимир НОСКИН

Әветякләт

Нягань вошәң каркам ёх

Муй иты Нях вошн оса ёх вәлдәт

Нягань вошн «Югра дьлнуптаты» оса тәхи ёх вотас тыләщ 8-мит хәтәдн мирхота әктәщийлсәт. Тәм вән вәйтантупсыйн Нягань вош оса тәхи кәщә неңа Наталья Борисовна Есаулкова мирн пириша. Мин лүв пидада оса верәт олаңән путәртсумн:

– Мүң арсыр вәйтантупсәт дэщәтыйлдүв. Тәм ванән хәдмит әшколая олаңмит класс нявремәт хуща яңхсүв. Вантэ, еша вәдман Ёмвош округев тывум 90 ода йил. Щи пәта мин Елизавета Проскурякова пида путәртсумн, муйсар мир хүв йис вүш эвәлт Югра мұвн вәлдәт. Мин ай эвета, пухата ванлтәсмән, муйсәр дәмәтсух ханты па вухаләт мир тайләт. Щәлта путәртсумн, муйсәр хәншет шуши мир дәмәтсухдала ёнтләт. Ай тәпиета мин хәнты мир моньщ моньщсумн. Нявремәт вәндтәсумн мұң

щиревн вүща верты. Дыв амәтман хәнты яснәт уша версәт. Мет әмәщ ай нявремәта вәс якәт вәндтәты. Итәх әвет нюр тәса «Куринька» як ясәт. Щи тумпи ай ёх амәтман мин пидамна щәдн юнтсәт. Тәмәщ вәйтантупсәтн нявремәт ар йам па әмәщ сурт шуши мир олаңән уша верләт. Вәйтантупсәв сухәнты вүтьшум пурайн әвет па пухәт сыр-сыр вер хәнтәт па вухаләт йис вәлупсы олаңән иньщәсты питсәт. Мұң кашәң няврема йиңда пунман мавәт мойләсүв. Тәм әмәщ вәйтантупсы нявремәт вәндтәты

не Елена Витальевна Пикалова, оса верәт әхтыйн каркама рәпитты неңән Елизавета Проскурякова па Екатерина Горева дэщәтсәт.

Елды Наталья Есаулкова лупас:

– Кашәң хәннехә рәт ясәң тайл. Вантэ, ясәң посн мир вәлупсы олаңән ар вер уша верты рәхл. Рәт сый мухты мұң пәклүв мутшащты, хутыса йис ёх вәсәт, муйсәр дәмәтсух тайсәт, муй олаңән нәмәссәт. Мұң хәнты ясцев ищи мосман тайләв, күтәвн путәртлүв, арилүв. Щи пәта иса мұвәт рәт ясәң ёмәңхәтл дөпн вотас тыләщ 15-мит хәтәдн Нягань вош увәс мир центр хотн шуши ёх әктәщсәт. Яха юхтум ёх күтәдн амәтман рәт ясәңән путәртсәт, ар арисәт па якәт ясәт. Мет вән вер, муй пәта тыв мир әктәщсәт, щит хуты Нягань вошн ар ода мәр вәлты хәнты ими Зоя Ивановна Проскурякова 70 ода ювум ёмәңхәтләд постәс. Лүв Ёмвош кәртән 1950-мит одн вой-хүд велпәсдәты ёх хотн сема питәс. Шанш вошн 1968-мит одн әшколайл етшуптәслә. Елды Ленинград вошн А.И. Герцен немуп институтн вәндтыләс. Вән непекаңа ювмал юпийн

лүв ар ода мәр нявремәт вәндтуман рәпитәс. Щи тумпи Нягань вошн мир хәнты ясәңа вәндтәл, лүв хущада рәт сый уша верты аел-вәнәдн ёх яңхләт. Тәм вән хуятәв кашәң вер тәса вәлдә. Тәм етнхотн Зоя Ивановна Проскурякова ар йам ясәңән мойң ёхн лупса. Нягань вош кәщә дәңкәр не Оксана Викторовна Михайлец лүвела вүщайң ясәң лупас па мойлупсы катлуптәс. Йам нумсуп хәнты имиев кеша мұң як ясәсүв. Щәлта рәт ясәт ёмәңхәтл пурайн вотас тыләщ 21-мит хәтәдн мұң вошәң мирев пида йха әктәщсүв па диктант непек хәншсүв. Щиты вошевн арсыр верәт әхтыйн вәйтантыйлдүв па путремәлүв. Тәм ванән вотас тыләщ 29-мит хәтәдн Нуви сәңхум района Амня воша вүдең әхәдн наврәлты ёмәңхәтла яңхсүв. Щәта Нягань вошәң каркам ёх әр вантты арсыр кәсупсәтн кәссәт. Йис пурмәсәт шавиман тайты хота яңхсүв. Хәнты ими Людмила Романовна Хомляк Амня мир вантты кеша йис Ас неңәт як якәс. Ма нәмәстемн, мұң елды итәмиты йха арсыр рәпата верты питлүв.

Ульяна ДАНИЛО

Е. Проскурякова па Н. Есаулкова хәнты як нявремәта вантәднән

Вән ёх вәлупсы пәнтәт

Вән далъ олңитум хәтл вана ши юхтәс, лупты давәрт, муй арат хуят шависа, щәта сурум вейтәс. Тәм ванән «Книга памяти Шурышкарского района» ма ёшема хойс.

Мухты ма кәншты питсум кәртәтн, муй па район, муй округ луваттын вейтум, муй па вантылум хуятдам. Ма, вантә, Ёханов кәртән сема питсум. Кәртән вәлүм вән икиет, имьет йма вәсдам. Вән хуятлүв «далъ» олаңән путәртты вер ат тайсәт. Ёхәт, ашколайн велды «далъ» верәт олаңән уша версум.

Пуднавәт вошн вәлтылдмем юпийн Ямкәрта ай ашколая рәпитты китсаюм. Щәта ищи немасыя далъ хәрн вәлүм икет вәсәт. Урока вохийлсәдам далъ олаңән путәртты. Нявремлүв шеңк йма лыв путәрдәл пәда хәләнтсәт. Ин ши ашколайн камн кев хурас верман вәл. Ма ин хән тухи юхтылдүм, лываты вейман ши йм нумәсн нәмәлдмийләдам.

Тәм непекем хәнштемн щимәш нумәсн юхәтсаюм. Ма енмум кәртәтн, Ёхановн, далә йңхум хуятәт ищи немдал кева хәншты ки муй хурпи йм ләдн. Йилпа енмум нартупән вәты питдайт, щиты рәтнадал ин худна Ёхан кәртән, Ващаховн муй па район, округ хуяттын вәлдәт. Ма семн вантум, далә йңхум икидам олаңән нынана хәншлүм.

Иван Алексеевич Севли (Пещат хә ики), 1897-мит олн сема питум хә. Далә вохум Няняң кәрт эвәлт лыпәт хойты тыләш 14-митн 1942-мит олн. Ин икев далә пурайн шеңк давәрт даләсум тәхия питыйлмал. Щирн Ас потты тыләшн 24-мит хәтлән 1944-мит олн «Красной Звезды» орденән мийдәсы. Така мәшмәлтылүм юпийн далә эвәлт юхи юхтәс тәндуп тыләшн 1945-мит олн. Ши юпийн «Красный путь» колхозн хуь велман рәпитәс. Ёхәт рыпсавотән хуь потәлтәты тәхийн рәпитәс, хотәт верман па вәс.

Муң вән семьяев имулты артән, лүв хотәдн ийха вәсүв. Пещат хә ики хуят пәда шеңк вешкат ики вәс. Муң, ай нявремәт, шеңк щалитсаюв ин икевн. Кәртәң хуятлүвн мулды кем лүв хушәда кашәң верн иньшәсты

юхтылдсәт. Щимәш ушәң-нум-сәң хуят вәс. Лүв 1962-мит олн әнтәма ювмал. Ёхановән шависа.

Семён Павлович Севли (Кәща хә ики), 1910-мит олн сема питәс. Далә тәсы Ващахов кәрт эвәлт лыпәт хойты тыләш 25-мит хәтлән 1941-мит олн Шурышкарской районной военкомат эвәлт. Вера күрәл мәшмәлтылүм юпийн тәндуп тыләшн 1942-мит олн юхи юхтәс па Ёхановн вәлты питәс. Щәта кәщяя пунса хуь потәлтәты тәхия Ёханов рыпсавотн. Хуят күтн шеңк йм ики вәс. Кәщяя вәс хуты. Рүш ясәңән еша вейтәс. Ма ай пурәймн лүв Наталья эвел пидә йха юнтылдсумн. Әнтәма ювмал 1981-мит олн. Ин ики Ёханов кәртән ид ләшәтман вәл.

Егор Иванович Романов (Оми Юхур), 1920-мит олн сема питум хә. Лүв Ващаховән сема питмал. Далә тәса Ёханов кәрт эвәлт лыпәт тыләш 14-митн 1942-мит олн. Рядовой Е.И. Романов 1943-мит олн күрд вера мәшмәлдса, госпитальн ймәлтылүм юпийн вейт лор тыләш 12-митн юхи есәлдса. Олаң Ващаховн, щәлта Няняң кәртән далә вантум хуят хуь велман вәс. «Медаль за Победу над Германией» мевләд хурамса. Ёхәтшәк иса Ёханов кәртән семьяйл пидә хуь велман вәс. Ма луват йма нәмләм ин вәнта. Хуят пәда шеңк йм ики вәс. Ащемн шеңк вана тайса. Мулды вер сахат иса ащем ишмиләс. Ай нявремәт пидә шеңк шаләң ики вәс. Далә хәрн вәлүм икев әнтәма йис 1987-мит олн. Ёхановн шависа.

Никита Семёнович Хунзи (Тов кәртәң Хунзи ики), 1912-мит олн сема питум хә. Далә тәм икев тувум лыпәт хойты тыләш 14-митн 1942-мит олн енмум Тов куртәд эвәлт. Никита акев ики шеңк хуь даләң вәс, ар шәк па пәдтам вантәс. Мевләд арсыр мевәл посн па орденән ихәтман вәс: «За боевые заслуги», «За победу над Германией», «За победу над Японией». Юхи 1946-мит олн юхтәс. Ши юпийн хуь велман вәс. Ма нәмтемн лүв кәраш па луватәңшәк хуят вәс. Әнтпәд – щит иса тәса йирман тайсәлә, әмәш вантты. Ма лүвел ая вәлмемн вантылдсем, вулаңа худна ән па вәсем. Лүв ташн вәлмәдн иса юхтылдәс интернат эвәлт каникулая хидыдал тәты.

Далә юпийн имел пидә хуь па вой велман вәсәң. Никита Семёнович 1964-мит олн әнтәма йис па Тов кәртәдн шависа.

Ин тәм непекә хәншум хуятәт юхи лыв муьвела юхәтсәт.

Щәлта па тәхәд муң кәртәң хуятлүв юхи ән ши юхтылдсәт. Ин тәм хәтл вәнты таңха муьв нампра ши мәнмел.

Севли Е.Е. – ләля тувум 1942-мит олн, ин тәм хәтл вәнта ясәң әнтәм.

Севли Егор Иванович – 1917-мит олн сема питум хә – тувум лүңән 1942-мит олн, ин тәм хәтл вәнта ясәң әнтәм.

Сюлинь Григорий Иванович – далә тувум 1941-мит олн, ин тәм хәтл вәнта ясәң әнтәм.

Ребась Степан Егорович – 1917-мит олн сема питум хә – тувум лүңән 1941-мит олн, ин тәм хәтл вәнта ясәң әнтәм.

Романов Петр Степанович – 1900-мит олн сема питум хә – далә тувум 1941-мит олн, әнтәма ювмал 1941-мит олн Ленинградской область пәда.

Хороля Михаил Романович – 1921-мит олн сема питәс, лүңән 1942-мит олн далә тәсы. Имухты әнтәма верса лыпәт хойты тыләш 22-митн 1942-мит олн.

Карасимов Михаил Иванович – 1912-мит олн сема питум хә – далә тувум 1942-мит олн. Такән мәшмәлдса юпийн Ленинград хонәңән әнтәма ювмал. Пискарёвской тәхийн әнтәма ювум ар хуятәт пидә шависа.

Щирн ши мурта шәкашман әнтәма верум Ёхановән хуятлүв пәта, район кәщайлүва ястәты нәмәсдүм: ши хуятәт енмум кәртәдн кев хурасн ки вердайт, немдал тухи ки постәлдайт, муң елды вәлты нявремлүвн нәмты ши питдайт. Щимәш атум сурумн мәнум хуятлүв хуты сахәт юремәты! Ши хуятлүв иса муң мулды щирн вана рәхты рәт хуятлүв.

Рәтлән-сырлән ал юремәдн! Тәхәд хәтл нәмәлдмийлн!

Вән далә юхтум пурайн кашәң хуят сәмәл мәнәс. Хуятлүв кашәң кәртәң па щира вәлты питсәт. Муң ащилүв ищи 1941-1943-мит оләтн воша вохийлсайт. Хуйтат сем, сәм муй па мулды мөш тайсәт, юхи китсайт. Ин хуятәт кашәң ай кәртәдн йма рәпитты питсәт. Икет атл-хәтл хуь велман вәсәт. Имет па ши хуьләт лүң пурайн ләшәтсәт. Етшәты кәмел әнтәм, эдты па

йилпа хўлең хопн юхәтлайт. Имет хўд ләшәтман ёшлад кўншкарды питейлсәт. Ши мурт ши таңха рәпитсәт. Шиты тәдәт-дўңәт ешәсәт. Хуйтат вўды шавиман вәсәт. Тәд пурайн Пудңавта хўлең-нюхең әхләт анасн тәлсәт. Юхды иши теләң әхәлн мосты пурмәс тәтылсәт: лант, сул, шай... Ал таңха шәк вәс, хуйн ши верәт вәйтдәйт. Па ши элты кашәң хотн няврем тәлыя: лапәттәя, ләмәттәя, ёнтәстәя. Ши пурайн лапкайн ләмәттәи сух әнтәм вәс. Камн сем йиңк ал таңха ид пәсмийс, ши вән далә вәс.

Айвош юханән вәлум ёх, щәта далә пурайн рәпитум хуятәт немдал тәм непека хәншләдам.

Далә пурайн Ёхан кәртәң па Ёхановән рәпитум ёх:

Аляба Гаврил Макарович (Ешәк хә ики – Артеп ащи) – 1873-мит одн сема питум.

Аляба Архип Гаврилович (Артеп ики) – 1893-мит одн сема питум.

Аляба Андрей Архипович – 1928-мит одн сема питум.

Аляба Прасковья Афанасьевна (Щаня не) – 1899-мит одн сема питум.

Карасимов Максим Иванович – 1914-мит одн сема питум.

Карасимов Зосим Иванович – 1917-мит одн сема питум.

Карасимова Прасковья Гавриловна – 1917-мит одн сема питум.

Озелов Иван Филиппович (Апщи Ванька) – 1912-мит одн сема питум.

Озелов Осип Иванович (Евартам ики) – 1898-мит одн сема питум.

Озелова Марфа Егоровна (Тохот кәрт) – 1913-мит одн сема питум.

Озелов Григорий Петрович (Щәр Киршка) – 1915-мит одн сема питум.

Озелова Ирина Никитовна – 1915-мит одн сема питум.

Озелов Алексей Иванович (Хон Ульку ики) – 1888-мит одн сема питум.

Озелов Афарасий Алексеевич – 1923-мит одн сема питум.

Озелов Николай Васильевич (Хон хиды) – 1921-мит одн сема питум.

Озелова Екатерина Архиповна (Катяры) – 1923-мит одн сема питум.

Озелов Михаил Васильевич (Хон Мишка ики) – 1911-мит одн

сема питум.

Озелова Павла Антиповна (Павла ими) – 1904-мит одн сема питум.

Озелова Мария Антиповна (Хосах ими) – 1908-мит одн сема питум.

Озелова Марья Абрамовна – 1895-мит одн сема питум.

Озелов Иван Андреевич (Унтары Ванька – Ай Ванька) – 1925-мит одн сема питум.

Озелова Екатерина Архиповна (Ай эви) – 1926-мит одн сема питум.

Озелова Анна Павловна (Ай кәрт не) – 1908-мит одн сема питум.

Озелова Евдокия Николаевна (Ай Ванька аңки – Айвош ими) – 1902-мит одн сема питум («За трудовую доблесть во время ВОВ» мевл пос).

Нензелов Иван Ефремович (Ипри Ванька) – 1922-мит одн сема питум.

Нензелова Евдокия Павловна (Тутья ими) – 1907-мит одн сема питум.

Нензелов Николай Иванович – 1905-мит одн сема питум.

Нензелова Павла Павловна (Хорамие) – 1906-мит одн сема питум.

Нензелова Марья Семёновна (Ёхантайне) – 1906-мит одн сема питум.

Нензелов Василий Дмитриевич (Тапсы Васька) – 1902-мит одн сема питум.

Нензелов Гаврил Дмитриевич (Каврла ики) – 1907-мит одн сема питум.

Ребась Петр Егорович (Вән Петра) – 1906-мит одн сема питум.

Ребась Полинария Алексеевна (Ай Лоров кәрт не) – 1909-мит одн сема питум.

Ребась Максим Алексеевич – 1902-мит одн сема питум.

Ребась Вера Антиповна – 1900-мит одн сема питум.

Ребась Александр Иванович (Ай апщи ики) – 1910-мит одн сема питум.

Ребась Татьяна Егоровна (Ёхантайне) – 1913-мит одн сема питум.

Ребась Петр Николаевич (Ай Петра) – 1919-мит одн сема питум.

Ребась Мария Никитична (Пухар ими) – 1889-мит одн сема питум.

Ребась Леонтий Николаевич

(Семды ики) – 1905-мит одн сема питум – («За трудовую доблесть во время ВОВ» мевл пос).

Ребась Мария Тихоновна (Семды ики ими) – 1907-мит одн сема питум.

Романов Мартын Иванович (Мартин ики) – 1910-мит одн сема питум.

Романов Василий Николаевич – 1920-мит одн сема питум.

Романова Анна Никитовна – 1917-мит одн сема питум.

Романов Кирилл Васильевич (Нялы Кирида ики) – 1911-мит одн сема питум.

Севли Иван Алексеевич (Мощ хә сотап) – 1905-мит одн сема питум.

Севли Василий Семёнович (Халәв Васька) – 1891-мит одн сема питум.

Севли Ульяна Яковлевна – 1900-мит одн сема питум.

Севли Яков Алексеевич (Яку ики) – 1892-мит одн сема питум.

Севли Евдокия Алексеевна (Вухаль ими) – 1890-мит одн сема питум.

Севли Николай Данилович (Няняң-кәртәң Микуль ики) – 1918-мит одн сема питум.

Севли Варвара Алексеевна – 1918-мит одн сема питум.

Севли Татьяна Ваильевна (Расхот ими) – 1902-мит одн сема питум.

Севли Евдокия Егоровна (Овтуть-курка) – 1912-мит одн сема питум.

Севли Егор Павлович (Нюркеп ики) – 1912-мит одн сема питум.

Севли Иван Дмитриевич (Карәң хә ики) – 1908-мит одн сема питум.

Сюлись Егор Антипович (Антипа Юхур ики) – 1908-мит одн сема питум.

Сюлись Михаил Алексеевич (Ехие ики) – 1906-мит одн сема питум.

Тыликов Илья Викторович (Ур уки) – 1900-мит одн сема питум.

Тыликова Александра Алексеевна (Ур ими) – 1901-мит одн сема питум.

Тынзянов Егор Васильевич (Аньтя ики) – 1909-мит одн сема питум.

Тынзянова Мария Ефремовна – 1912-мит одн сема питум.

Хунзи Матрена Ивановна – 1897-мит одн сема питум.

Тамара ПЫРЫСЕВА
Касум щира ләшәтәс
Тимофей МОЛДАНОВ

1945
2020

Нәмты питлăлұв

Иван Андрианович Проскуряков 1915-мит одн Кондинской волостян Берёзовской уезд хуши Калтысыяны кертән сема питәс. Па хәнтәт иты вой-хүд велпәсләс, щитпәталадь хәра питмалн пушкан есәлты хәя павәтсы.

Тәм хәнты хә Вудаң Отечественной дадь пурин Ленинград вош вәньдман вәс. 1942-мит одн лұв дадь хәрн мәшмәлтыс па елды далясты әр ән тәйс. Щит пәта ямшәка ювмал юпийн 1943-мит одн юхи есәлсы па Ёмвошн вәлдум «Новый путь» немуп колхоз кәщя павәтсы.

Тарма далясмад па каркама рәпитмал пәта Иван Проскуряков «Отечественной войны», «За оборону Ленинграда», «За Победу над Германией в Великой Отечественной войне 1941-1945 гг.», «За доблестный труд в Великой Отечественной войне 1941-1945 гг.» мевд посәтн па арсыр ишәкты непекаән катлуптәсы.

Кирилл Семёнович Посохов 1919-мит одн Мұлыкәртән сема питәс. 1939-мит одн Остяко-Вогульск хуши тәп педучилища етшуптәс, имухты армияя вұсы па финнәт пида далясты мәнәс. Әхәт Кавказ мұва служитты китсы. Мет олаңан лұв рядовой солтата вәс, 1941-мит одн офицерской ашкола етшуптәс, ши юпийн Кусары немуп вошн (Азербайджанской ССР) Телавской зенитной артиллерия тәхийн вәндтыләс па артиллерист немуп хәя йис. Вудаң Отечественной дадьн далясты питмалн лейтенант нем тәйс, 1942-мит од вәнты взвод кәщя вәс, әхәт дадь худаты вәнты батарея немуп тәхийн ух хәя вәс. Нормандия-Неман тәхийн служитәс, щәта далясмад пәта кимит пұш Красной Звезды орденән мәсы.

Реональда ОЛЬЗИНА хәншум путәрңән хұват

Сәран ики Георгий Ильич Семяшкин Сұмәтвош район Патрасуй кәртән вәс. Вудаң Отечественной дадь однитумн лұв па хуятәт пида тұтәң хопн атн даля тәсыйт. Дәдь хәр эвәлт имела пишма китыләс: «Тынаң Ирина имем! Нынапа лупты дәнхалум, аршәк рәпитаты, государственной план тәсавераты. Нын яма рәпитты питләты ки, мұң сорашәк нух питлұв. Ма яма, тәлаңа вәлдум. Едн немшәт кәлдәт, ма мұвев па ехлұв давәлты щира ар тарәнләты питлұм». 1942-мит одн лыпәт хойты тыләщн Ирина Андреевна юхи хәшум пишмайн юхәтсы. Щәта хәншман, хуты лейтенант Георгий Ильич Семяшкин мұвев яма давәлмал пәта Правительственной мевд посн ишәксы па вәйт дор тыләщ 24-митн әнтәма йис. Вязьма вош пұңәдн Смоленской областан шависы.

Мария Ивановна Урубаева – вухәд ими – лыпәт хойты тыләщ 30-митн 1922-мит одн Конда мұв Тәд Чекатка кәртән сема питәс. 1943-мит одн даля мәнәс. Северно-Западной, Ленинградской, Волховской, 1-мит па 2-мит Прибалтийской фронтәтн карты кел хұват путәртты неңа рәпитәс. Ши тумпи арсыр рәпатәйт версәт: рава тохнум карты келәт

нух йирсәт, тұтәң әхләт яңхты әш дәщәтсәт па па верәт.

Ши тумпи японцәт пида далясәс. Тарма далясмад пәта 14 мевд пос еша павтәс, щит «За оборону Ленинграда», «За победу над Германией» па па утәт.

Надежда РАГИМОВА хәншум путәр хұват

Реональда ОЛЬЗИНА хәншум путәр хұват

Ханты ясанг
(Хантыйское слово)
№6 (3546), 26.03.2020

Соучредители
Дума, Правительство
Ханты-Мансийского
автономного округа – Югры
Издатель
Департамент общественных
и внешних связей Ханты-
Мансийского автономного
округа – Югры

Редакция

Врио директора, главный редактор – **Кондина Г.Р.**
Телефон (3467) 33-22-72

Заместитель главного редактора – **Вах Н.И.**
Телефон (3467) 33-24-02

Ответственный секретарь – **Рагимова Н.В.**
Телефон (3467) 33-24-02

Адрес редакции и издателя:

628011, г.Ханты-Мансийск,
ул.Комсомольская, 31
тел./факс (3467) 33-17-52

E-mail: gazeta@khanty-yasang.ru
Газета размещена на сайте
www.khanty-yasang.ru

Отпечатано:

ООО «Новости Югры-
Производство» г. Сургут,
ул.Маяковского, 14.

Индексы **04393, 54393**

Тираж **2166** экз.
Заказ **1307**
Цена свободная

Газета
зарегистрирована
Управлением Федеральной
службы по надзору в сфере
связи, информационных
технологий и массовых
коммуникаций по

Тюменской области,
ХМАО-Югре и ЯНАО.

Свидетельство о регистрации
ПИ №ТУ 72-00796
от 23 января 2013 г.

Мнение авторов
публикаций не
обязательно отражает
точку зрения
редакции.